

сфери безпеки та оборони послуговувалися тим інструментарієм, який наявний станом на зараз. Безумовно, на допомогу в цій ситуації прийшов практичний досвід, який необхідно систематизувати і юридично закріпити в нормативно-правових актах.

Література

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

3. Нікітін А.А. Деякі питання взаємодії Національної поліції України під час захисту національних інтересів в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис. Науковий журнал*. 2022. № 1-2. С. 133-139.

4. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова КМУ від 28.10.2015 № 878. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>

5. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку: Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16>

УДК 341.824:338.47(043.2)

Вадімов А.П., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

ЯКІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ УКРАЇНА

Розглядаючи питання сьогоденного становища політико-правового розвитку держави Україна та викликів, які постають на цьому шляху, треба зрозуміти таку важливу його складову як якість законодавства.

Якщо дати узагальнене визначення на підставі аналізу різних джерел то якість законодавства це певний комплекс соціальних та юридичних характеристик букви та духу конкретного законодавчого акту (що впливає на якість законодавства в цілому), яка проявляються у його формі та змісті і виражається у здатності ефективно регулювати правовідносини між суб'єктами, відповідати умовам сьогодення та задовольняти пріоритетні потреби суспільства.

До соціальної та юридичної складової якості законодавства входить перелік різноманітних критеріїв: актуальність, відповідність Конституції України, направленість на забезпечення прав людини та громадянина, наукова та практична обґрунтованість необхідності прийняття конкретного закону, професійність при розробці, підготовці, експертизі, прийнятті та впровадженні у життя конкретного нормативно-правового акту, визначеність та зрозумілість правових норм та приписів, системність регулювання суспільних відносин.

У статті Альони Стащенко про науково-теоретичні проблеми якості закону як основи його ефективності вказується, що загальною юридичними критеріями, які впливають на якість закону є: процедура розроблення та прийняття якісних законів; наявність виконавчих та юрисдикційних структур, які забезпечують застосування законодавства; стан законності в суспільстві, що є оцінкою рівня ефективності в цілому, хоча й не дає змоги визначити ефективність того чи іншого закону [1, с. 26].

Антон Бойко у статті якість адміністративно-процесуального законодавства як наукова та правова категорія зазначає, що якість закону і законодавства – речі, безумовно, різні, що цілком природно й очевидно. Саме тому логічно, що в такому разі відмінність цих двох категорій («якість закону» і «якість законодавства») полягає в обсязі змісту та показників властивостей якості обох явищ, яких у законодавства незрівнянно більше, ніж у закону, з огляду на складність структури першого. Разом із тим зміст самої категорії «якість» (стосовно обох правових явищ) ґрунтується на вихідних і базових ознаках, що є спільними для визначення якості і закону, і законодавства [2, с. 112-113].

Автори статті поняття, сутність та значення якості закону (Д.Л. Драч, Т.В. Міхайлін) роблять висновок що, під якістю закону треба розуміти теоретико-правову категорію, що характеризує рівень відповідності закону встановленим критеріям і вимогам, яка зумовлює його здатність достовірно відтворювати певні юридичні факти та, відповідно, впливати на їх перебіг, тобто якість закону є своєрідним індикатором ефективності останнього як регулятора суспільних відносин. Значення якості закону виявляється в забезпеченні стабільності, дієвості й ефективності праворегулятивного впливу закону, формуванні правової культури й правової свідомості громадян, зумовлені мотивації до їх правомірної поведінки, створенні конструктивної взаємодії громадськості з органами влади та спонуканні до громадської активності населення [3, с. 59].

У статті «до проблем якості закону України як джерела права» (М. Теплюк, О. Ющик) викладається конкретна пропозиція поліпшення якості законодавства – наголошується що у сучасних умовах необхідною передумовою парламентської реформи є ухвалення нової редакції Конституції України на всеукраїнському референдумі, в якій необхідно

встановити більш чіткі конституційні вимоги до законодавчого процесу і закону, а також упорядкувати систему влади в Україні. На її основі повинен бути ухвалений органічний закон про закони і законодавчу діяльність [4, с. 24-25].

Якщо розглядати питання в практичній площині, то можна послатися на пункт 5.1.7.9 Вимоги до закону. Наслідки їх недотримання. Каталог юридичних позицій Конституційного Суду України які формуються на підставі його рішень та висновків.

У вказаній позиції тлумачиться стаття 3 Конституції України на прикладі законодавчого регулювання питань соціального захисту і вказується що ця норма зобов'язує державу обґрунтовувати законодавче регулювання, зокрема, у вирішенні питань соціального захисту відповідних категорій громадян. Крім цього Конституційний Суд України підкреслює, що під час правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних зі здійсненням, зокрема, соціальної політики, у зв'язку з прийняттям нових законів або внесенням змін до чинних органи державної влади мають надавати особам можливість адаптуватися до нової правової ситуації, щоб їх законні очікування були захищені [5].

Викладене є ще одним критерієм, показником якості законодавства, що було закріплено як офіційна позиція органу конституційної юрисдикції.

Також складовою якісного законодавства є законодавча техніка – це сукупність принципів, правил і прийомів, процедур і застосовуваної термінології в процесі підготовки, ухвалення, затвердження, оприлюднення, набуття чинності, а також під час зміни, доповнення, скасування та систематизації нормативно-правових актів, що мають юридичну силу закону. Дотримання правил законодавчої техніки дозволяє домогтися дохідливості змісту нормативного акта, впливаючи, зокрема, на ефективність його застосування, на ступінь досконалості законодавства загалом [7, с. 231].

Звертаючись до загальнотеоретичних джерел та фундаментальної юридичної науки – теорії держави та права, незайвим буде зазначити про такий важливий результат дії якісного законодавства як законність та правопорядок і коротко розкрити їх співвідношення. Тривалий час різниця між законністю і правопорядком не проводилась і вони використовувались як рівнозначні поняття, але це неправильно. Законність – це засіб встановлення правопорядку, а правопорядок – результат здійснення права і законності. Міцність і ефективність правопорядку залежить від ступеня втілення вимог законності. Якщо законність виступає як причина, то правопорядок – як наслідок. Законність – це повнота реалізації правових норм, а правопорядок – їх

фактичне втілення в життя. Законність – засіб підтримки правопорядку [6, с. 272].

З урахуванням викладеного можна зробити висновок, що якість законодавства є однією з найважливіших його характеристик яка на пряму впливає на ефективність його дії. Якість законодавства в свою чергу залежить від правильної юридичної техніки, обґрунтованості прийняття нових законів (їх зміни або скасування) їх поступового та виваженого впровадження у життя суспільства, наявності чітких вимог до закону в Конституції та окремого конституційного закону з правилами та порядком прийняття актів законодавства, зрозуміле розмежування повноважень та компетенцій між владними суб'єктами. Крім цього якісне законодавство - це такий стан законодавчого регулювання правовідносин, функціонування державницького механізму та управлінських процесів коли вони досягають мети на яку направлені найбільш оптимальним шляхом у розумний строк.

Література

1. Альона Стащенко. Про науково-теоретичні проблеми якості закону як основи його ефективності. *Теорія держави і права*. 2009. № 11. С. 23-27. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/15791/06-Staschenko.pdf>
2. Антон Бойко. Якість адміністративно-процесуального законодавства як наукова та правова категорія. *Підприємництво, господарство і право*. № 5. 2019. С. 108-114. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/5/20.pdf>
3. Драч Д.Л., Михайліна Т.В. Поняття, сутність та значення якості закону. С. 56-60. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/8417/8416>
4. Теплюк М., Ющик О. До проблеми якості закону України як джерела права. *Право України*. 2017. № 6. С. 17-26.
5. Конституційний суд України 5.1.7.9. Вимоги до Закону. Наслідки їх недотримання. Офіційний вебсайт Конституційного суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/5179-vymogy-do-zakonu-naslidky-yih-pedotrymannya>
6. Теорія держави та права: навч. посіб. / Є.В. Білозоров, В.П. Власенко, О.Б. Горова, А.М. Завальний, Н.В. Заяць та ін.; за заг. ред. С.Д. Гусарєва, О.Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
7. Теорія держави і права: підручник / О.М. Бандурка, О.М. Головка, О.С. Передерій та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.